

Finale

COMPAGNIE BARBARIE / BRONKS

Rouwen voor beginners

Mia Vaerman
Gezien op 29 maart 2026
BRONKS, Brussel

Een voorstelling over de dood. Voor kinderen. Compagnie Barbarie springt met beide voeten midden in het thema. Zonder verpinken. Zoals kinderen in een grote plas. En het is een voltreffer. Alles zit juist in ‘Finale’ (6+): concept, introductietekst, scenografie, licht, muziek, kostuums, én het fenomenale acteren van Liesje De Backer. Zelfs de kinderen in de zaal reageerden als de beste toeschouwers ooit…

31 MAART 2026

Liesje De Backer probeert vooraan op de bühne een show te verkopen met veel stoerheid en goeie grappen, maar telkens breekt iemand van achteren haar elan. Die iemand is een vriendin die pats boem dood vooroverviel in een bord. Ze zat erbij aan tafel toen het gebeurde. Hoe ze de herinnering ook wegduwt met vrolijkheid, micro en loopstation, de beelden schieten haar alsmaar terug voor de geest. Er is geen ontkomen aan. Tot het verdriet finaal doorbreekt.

Dat hele scenario voltrekt zich voor de ogen van het jonge publiek. Ze zien als het ware de onderbewuste gedachten en emoties van de actrice opflakkeren. Die worden op de achtergrond weergegeven achter een paar doorzichtige gordijnen met een, twee en tot zelfs drie versies van de vriendin. Ingenieus. Actrices Sarah Vangeel, Amber Goethals en Lotte Vaes - in precies hetzelfde paarse plunje - herhalen de scène van het doodgaan opnieuw en opnieuw. Tussendoor lachen ze onbedaarlijk met Liesjes grappen, dansen dat het een lieve lust is, staren naar hun bord soep. De herinneringen blijven spoken door Liesjes hoofd. Soms schuift één laag van de donkere vitrage opzij, een heel enkele keer allebei gordijnen: de gemiste vriendin staat dan tastbaar naast haar. Meteen een lesje in hoe onvoorspelbaar oprispingen van het onderbewustzijn zijn.

Dood en verlies

‘Finale’ gaat over dood en verlies, en onmenselijk hard gemis. Niet met zoveel woorden, maar indirect. Via omcirkelende gebeurtenissen en bewegingen zie je hoe herinneringen en gemis bij een verlies door je hoofd blijven rondwaren. Hoe je je door het verdriet moet sleuren. Hoe het nooit helemaal wegtrekt. Rouw

uitgelegd aan beginners. Al pikken ouders er evengoed wat van mee (herkenning, aanvaarding, moed). En zelf kunnen ze ook wat opsteken van de kinderen, want die weten als geen ander weer op te staan en verder te spelen. Zo is de voorstelling zelf trouwens ook opgebouwd.

De programmatekst alleen al is brutaal. Een stukje eruit: “Mensen gaan ook kapot. Mensen gaan zelfs zo kapot dat ze doodgaan. En dan moeten ze weg. Niet in de gewone vuilbak natuurlijk, zoals de lampen en de kranen en de winterjassen. Maar weg gaan ze wel. Om nooit meer terug te komen. En dat, dat is echt heel, heel triestig. Dat ze nooit meer terugkomen? Dat is niet te begrijpen. En oneerlijk. En rot. En kut en fuck en shit. Sorry voor de vuile woorden. Dat mag je natuurlijk niet luidop zeggen. Maar zo voelt het wel.”

Die interactie hoort bij het kindertheater, en Compagnie Barbarie kent de knepen van het vak.

Hoe durven ze zo’n zwaar onderwerp aan te pakken voor zulke jonge toeschouwers, vraag je je af. De voorstelling is voor kinderen vanaf zes jaar! Het antwoord erop is dat die jonge mensjes fenomenaal reageren. Ze luisteren muisstil én repliceren volkomen alert als Liesje De Backer hen ongegeneerd vragen stelt. Die interactie hoort bij het kindertheater, en Compagnie Barbarie kent de knepen van het vak.

Deze voorstelling is met de allergrootste knowhow opgebouwd. Het jonge publiek wordt van bij het begin volwaardig betrokken. De grappen zijn niet alleen geinig voor de kleintjes, maar ook voor de talrijk aanwezige ouders. De spontane reacties uit de zaal krijgen lik op stuk vanop de speelvloer. Interactie. Of ze laten het schuifelen en extra luid kuchen gewoon gebeuren want weten dat de volgende scène weer alle aandacht zal krijgen. En behalve de moeilijke boodschap is er ruimte voor gewoon luchtig theater, natuurlijk.

Spoken bannen

De muziek is een zacht getokkel van een combo dat soms teder vertraagt, dan weer vrolijk de intrige bijbeent, en op het gewilde moment opzwelt tot een complete kakofonie (geluidsontwerp van Adam Russell). Zelfs over de kleuren is nagedacht: het lichtblauwe jasje van de *show host* harmonieert met het paars lievelingsvest van de gemiste vriendin (kostuums van Joëlle Meerbergen) én de donkerblauw doorlichtende gordijnen (scenografie van Gilles Pollak en lichtontwerp van Frank Hardy). Onverwachte attributen (laat ik die nu eens niet verraden) spelen hun rol in het explosieve trauma, en zijn nog geestig ingezet ook. *Don’t do this at home,* fluistert iemand naast me.

Telkens zie je De Backer weer naar voren komen, de spoken uit haar gedachten bannen; elke keer weer zie je hoe het mislukt.

Telkens zie je De Backer weer naar voren komen, de spoken uit haar gedachten bannen; elke keer weer zie je hoe het mislukt. Op een gegeven moment wordt het verdriet al te overweldigend en valt de hele show stil. Wat er daarna gebeurt is van zo’n tederheid en helderheid dat ook als volwassene je hart samentrekt. Die laatste scène duurt wel erg lang - verdriet vraagt ook tijd om te slijten en te milderen. Je hoort geroezemoes, ziet ze voor je hier en daar opstaan. Maar dan volgt alweer een magistrale zet van de showbeest: “Mag ik eens iets vragen?” (hoe zij dat op die juiste, kinderlijke toon vraagt … meesterlijk). Waarop hoge

stemmetjes antwoorden: “Zeg maar”, “Ja”, “Komaan, vraag het maar”,… Je hoort in hun reacties de aanpak van ouders resoneren.

Een hele zaal vol kleine zieltjes houdt daarmee ook na een dik uur nog altijd de volle aandacht bij het spektakel. En na een kort applaus lopen ze, woops!, snel de zaal uit. Zo zijn ze wel: hun aandacht is er alleen voor wat belangrijk is. Regisseur Karolien De Bleser hoort met deze ‘Finale’ bij het rijtje van top theatermakers voor kinderen – ik weet niet in welke mate zij de hele voorstelling bepaalt, of ieder bij compagnie Barbarie evenveel inbrengt, maar deze productie is van grote klasse.

Post scriptum

Voor en na ‘Finale’ volgde ik de omkadering die Bronks organiseerde voor Logo Brusselleer. Dat centrum voor basiseducatie organiseert cursussen voor nieuwe migranten, van taallessen tot kunstinitiatie. Zo’n tien mama’s en één papa met hun kinderen kregen een speelse inleiding bij het thema door Tine Melens. Ze las de programmatekst voor in het Frans en het Engels, liet een Sesamstraat-liedje horen over triest zijn, speelde een spel over emoties. Iedereen deed mee.
Na de voorstelling volgden koffie, fruitsap, koekjes en kleurpotloden. De volwassenen bouwden een levende troostmachine op, naar Chaplins eetautomaat uit ‘Modern Times’. Kinderen kleurden en vulden een tekstballon in, samengeklit op de vloer. Hoe iedereen alles gul opnam! Eén moedertje kwam speciaal naar ‘Finale’ op de verjaardag van haar pas overleden man en papa van haar dochter. Met opzet, om erover te kunnen praten later. Kan iemand de minister van integratie en meteen die van onderwijs en die van de kunsten, uitnodigen naar zo’n namiddag in Bronks? Kwestie van zelf mee te maken hoe waanzinnig zinnig die initiaties zijn. En theater is.